

Diarienummer: KS.2017.182

Datum: 2017-05-18

Utvecklingschef Gunilla Dörner Buskas

Tel: 0303-330355

E-post: gunilla.dorner-buskas@ale.se

Ungdomsdemokrati och ungdomsinflytande i Ale kommun

Kommunfullmäktige i Ale kommun har fattat beslut om att ett förslag om en framtid styrning och organisation för arbetet med ungdomsdemokrati och ungdomsinflytande ska tas fram och redovisas under första halvåret 2017. Under hösten 2016 genomförde sektor kommunstyrelsen en utredning som ledde fram till en lägesbild över formerna för ungdomsinflytande i kommunen. Redan tidigare under året gjorde sektor UKF också en inventering över arbetet.

Ungdomsdemokratin har en tydlig koppling dels till visionen *Lätt att leva*, dels till de strategiska målsättningarna *Delaktiga invånare* och *Aktiv fritid*. Även *Lust att lära* borde stimuleras av ett aktivt arbete med ungdomsdemokrati.

I kommunen finns ett flertal former för ungdomsdemokrati och –inflytande:

- Skolan
- Skolrelaterade enkäter
- Ungdomsfullmäktige
- Ungdomsrådet
- Den öppna ungdomsverksamheten
- Inom sektor samhällsbyggnad

De flesta av formerna fungerar väldigt väl medan det finns brist i andra delar. Det kan dock konstateras att vuxenvärlden och den etablerade politiska arenans engagemang är viktigt för att också ungdomsdemokratiarbetet ska fungera.

Skolan

Samtliga högstadieskolor i kommunen arbetar med elevinflytande men möjligheterna till såväl informellt som formellt inflytande varierar mellan skolorna. Alla fyra högstadieskolorna arbetar med klassråd, elevråd och ungdomsfullmäktige. Tre av skolorna har dessutom ett matråd.

Kopplingen mellan klassråd och elevråd saknar en gemensam struktur. Elever som deltar i råden missar lektionstid och har ibland svårt att ta igen det och få information om vad man missat. En god struktur i elevråden förutsätter personal som är engagerad i frågan och driver arbetet framåt. Detta får inte vara en fråga som blir beroende av den enskilda skolans val att driva den, ett gemensamt ramverk och rutiner måste tas fram för att säkra att såväl formellt som informellt inflytande i skolan fungerar på ett likartat sätt i kommunens skolorganisation. Detta ramverk måste ta hänsyn till att alla elever får kännedom om sina möjligheter till inflytande enligt skollagen, vilket inte är fallet idag.

En annan viktig aspekt är att de frågor som behandlas i råden får ett faktiskt resultat i skolan och att återkoppling sker. Bristen på resultat kan vara en orsak till bristande förtroende för klass- och elevråden. Det kan också vara en orsak till att frågor som bör kunna lösas på en enskild skola

kommer upp till ungdomsfullmäktige som därigenom får ett otydligt uppdrag.

Skolan arbetar också med Påverkanstorg som är ett forum där grundskolans elever får möta politiker och tjänstemän för att diskutera viktiga ämnen och få ställa frågor. Politiker och tjänstemän får i sin tur möjlighet att fånga upp ungdomsperspektivet i olika frågeställningar. Upplägget har varierat något men Påverkanstorget har funnits i cirka sju år. Det sista året – 2016 – skiljde sig upplägget kraftigt från tidigare år då Påverkanstorget var en del av Ale Create. Istället för cirka 150 ungdomar som man förväntat sig deltog istället runt 300. Uppfattningen om det var positivt eller negativt skiljer sig åt, å ena sidan deltog väldigt många ungdomar, å andra sidan blev det svårare att komma till tals.

Generellt kan dock sägas att Påverkanstorget varit relativt väl fungerande. Även här krävs dock att man arbetar med formen så att alla kan komma till tals och få säga sin mening samt att tiden fördelas på ett jämnare sätt mellan dem som vill föra fram sina åsikter.

Skolrelaterade enkäter

Kommunen har under ett antal år genomfört LUPP-undersökningen i vilken det förekommer frågor inom områdena *Inflytande och delaktighet i skolan* och *Politik och samhälle*. Även under 2017 kommer LUPP-undersökningen att genomföras. Tidigare undersökningar visar dels på ett gap mellan viljan att påverka och den faktiska möjligheten till det, dels på att skolans uppmuntran till elevinflytande är något mindre i Ale jämfört med Göteborgsregionen (GR). Dock är viljan att delta i politiska aktiviteter högre i Ale jämfört med genomsnittet i GR.

Det är viktigt att komma ihåg att resultaten från LUPP-undersökningen är daterad. Därför är det extra viktigt att ta vara på resultatet i den nya undersökningen att använda den i styrningen av ungdomsdemokratiarbetet.

Dessutom genomförs elevenkäten och av den kan man dra slutsatsen att vissa av skolorna bör satsa på att utveckla elevinflytandet. Detta stärker att det krävs ett gemensamt ramverk för arbetet.

Ungdomsfullmäktige

Ungdomsfullmäktige har funnits i Ale kommun sedan 2001 och är ett forum för högstadiel eleverna att föra fram förslag och frågor till kommunens politiker. Ledamöterna väljs nu för en mandatperiod på två år. De väljs in under vårterminen i årskurs 7 och mandatperioden varar under årskurserna 8 och 9. Nya ledamöter väljs varje år för att fylla på mandaten för de ledamöter som går ut 9:an.

Valet till ungdomsfullmäktige ska förrättas av elevråden på respektive högstadieskola. Sedan 2015 är det ungdomar som innehar posterna som ordförande och vice ordförande. Den som är vice ordförande blir automatiskt ordförande nästa år. Ledamöterna i ungdomsfullmäktige har inte något arvode.

Ungdomsfullmäktige har sammanträde två gånger per år. Dessa möten ligger mellan kommunstyrelsen och kommunfullmäktiges möten i oktober och mars. Vid höstmötet har ungdomsfullmäktige rätt att väcka frågor, interpellationer och motioner. Vid vårmötet har man rätt att väcka frågor och interpellationer.

Motionerna skickas till respektive verksamhet för att sedan hanteras av kommunstyrelsen innan de hanteras i kommunfullmäktige.

Efter ett sammanträde i ungdomsfullmäktige ska ledamöterna rapportera tillbaka till respektive elevråd.

Varje skola ska ha två kontaktpolitiker. Dessa utses av kommunfullmäktige. Kontaktpolitikernas uppdrag är:

- Att stötta och hjälpa eleverna med att skriva motioner och interpellationer,
- Att inför valet informera i skolan om hur ungdomsfullmäktige fungerar,
- Att delta i ungdomsfullmäktiges sammanträden och planeringsmöten,
- Att vara med och diskutera motioner som bifallits eller avslagits och hjälpa ledamöterna med förberedelse.

På varje skola ska det också finnas kontaktlärare vars uppdrag är:

- Att delta i ungdomsfullmäktiges sammanträden och andra möten,
- Att vara med och se till att motionerna skapas tillsammans i klassen och att de återrapporteras till klassen.

Ungdomsfullmäktige är omdiskuterat och det finns kritik från såväl skolorganisationen, elever och politiker. Kritiken handlar om motioner som egentligen rör den egna verksamheten i en enskild skola, bristande engagemang från både skola och politik, dålig närvaro från politiker, brist på förberedelser och information, dålig förankring i klasser och elevråd, opedagogisk förhållningssätt från politiker i vissa fall samt brist på återkoppling och uppföljning. Samtidigt måste det sägas att det parallellt med detta finns ett stort engagemang hos vissa kontaktpolitiker och personal men att detta är fragmentariskt och inget som genomsyrar det gemensamma arbetet med ungdomsfullmäktige. Det förefaller som att man inte är överens om syftet med ungdomsfullmäktige.

En del har gjorts under åren för att utveckla verksamheten, bland annat har mandatperioden för ledamöterna förlängts från ett till två år.

I dagsläget fungerar inte ungdomsfullmäktige på ett tillfredsställande sätt. Syftet är numera otydligt och uppenbarligen saknas tid och engagemang från såväl politiker som medarbetare. Därmed finns två alternativ – att genomföra en genomgripande förändring eller att avveckla ungdomsfullmäktige.

En förändring av ungdomsfullmäktiges verksamhet så att det fungerar på ett sådant sätt att det på egna meriter bidrar till en ökad ungdomsdemokrati i kommunen, skulle kräva oerhört stora insatser och är såvitt förvaltningen kan bedöma inte möjligt att göra utan ett långt tidsperspektiv. Nya kontaktpolitiker behöver engageras och utbildas, dessutom behöver troligen förutsättningar att verka som kontaktpolitiker förbättras. Nya kontaktlärare behöver utses och även här krävs utbildning. Allra viktigast är troligen ett förnyat arbete kring syfte samtidigt som regelverk måste arbetas fram för hur frågor, interpellationer och motioner ska hanteras och framför allt vilka frågor som ska hanteras i ungdomsfullmäktige respektive i de egna elevråden. Framgången är inte heller garanterad, för detta krävs ett idogt och uthålligt arbete från såväl politisk som förvaltningsmässig sida. Detta måste ställas i relation till den nytta som ungdomsfullmäktige kan bidra till ur ett formellt demokratiskt perspektiv.

Mot denna bakgrund föreslår förvaltningen att ungdomsfullmäktige avvecklas, speciellt då nyttan med ett utvecklat ungdomsfullmäktige inte bedöms uppväga de resurser som krävs för att uppnå detta.

Ungdomsrådet

Ungdomsrådet i kommunen består av 23 ledamöter och har en talesgrupp om fyra personer i

stället för en ordförande. Rådet fungerar som remissinstans för kommunens beslutsfattare i frågor som rör ungdomar. Syftet är att öka inflytandet för de unga invånarna i Ale. Rådet kan själv initiera frågor i nämnder och i förvaltningen.

Ungdomsrådet har en egen budget som beslutas av kommunstyrelsen. Ledamöterna får sammanträdesarvode. Talesgruppen representerar ungdomsrådet externt och har möte med kommunalråden tre gånger per år. Rådet väljs via påverkanstorg (50%), elevråd (25%) och fritidsgrådarna (25%). Den som kandiderar till ungdomsrådet ska vara mellan 13-20 år. Rådet sammanträder månatligen.

Överlag bedöms ungdomsrådet fungerar bra men två problemområden lyfts fram:

- Antalet deltagare på mötena tenderar att minska en bit in i terminen.
- Ungdomsrådet och dess aktiviteter upplevs som relativt okända bland kommunens övriga ungdomar.

Inom dessa områden kan förbättringar ske vilket bör göras tillsammans med rådet.

Den öppna ungdomsverksamheten

Den öppna ungdomsverksamheten i Ale har stort fokus på delaktighet och inflytande. Ett nytt arbetssätt har implementerats vilket bygger på ungdomars engagemang och delaktighet. I kommunen finns tre fritidsgårdar – Arken i Bohus, Ungkan i Nödinge och Älvgården i Älvängen. På Arken och Älvgården finns gårdsråd som förfogar över en del av fritidsgårdens budget och beslut om bl.a. inköp fattas gemensamt. På Ungkan finns sedan september 2016 en grupp som består av cirka nio ungdomar och ett antal ungdomscoacher. Gruppen arbetar med att stötta ungdomar som vill arrangera projekt, event och liknande.

Inflytandet fungerar väl för de ungdomar som är aktiva i fritidsgårdarna men det finns troligen en utvecklingspotential för de ungdomar som inte är det. Dessutom behöver fritidsgårdarna synliggöras mer för de ungdomar som inte går på Bohusskolan, Da Vinci-skolan eller Aroseniuskskolan.

Samhällsbyggnad

I samband med samhällsplanering och samhällsbyggnad sker dialog med kommunens invånare vilket givetvis inkluderar ungdomar. Det uppges dock att det är svårt att föra en interaktiv dialog med ungdomarna och att komma in med frågeställningarna i rätt skede av processen.

För att bättre kunna ta tillvara ungas synpunkter krävs fler riktade insatser göras mot målgruppen unga.